A gyermekek jogszerű külföldre vitele

Lengyelország

1 Milyen körülmények között viheti gyermekét jogszerűen külföldre egy szülő a másik szülő hozzájárulása nélkül?

A szülői felügyeletet a két szülő jellemzően közösen gyakorolja. Ez a lengyel családjogi és gyámügyi törvénykönyv (*kodeks rodzinny i opiekuńczy*) 97. cikkének (2) bekezdéséből következik, amelynek értelmében a szülők közösen döntenek a gyermeket érintő alapvető kérdésekben, és ha nem jutnak megegyezésre, e kérdésekben a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) határoz. Csak a gyermekkel kapcsolatos, kevésbé fontos ügyekben dönthet mindkét szülő önállóan, anélkül, hogy konzultálnia kellene a másik szülővel, és be kellene szereznie a beleegyezését. A lengyel joggyakorlat a gyermek tartós letelepedés céljából, illetve ideiglenes, akár csak nyaralásra történő külföldre vitelét egyaránt fontos kérdésnek tekinti.

A családjogi és gyámügyi törvénykönyv 97. cikkének (2) bekezdésére tekintettel a szülő csak akkor viheti külföldre a gyermeket a másik szülő hozzájárulása nélkül, ha

egy lengyel bíróság határozata megfosztotta a másik szülőt a gyermek feletti szülői felügyeleti jogtól (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 111. cikke);

egy lengyel bíróság határozata felfüggesztette a másik szülő szülői felügyeleti jogát (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 110. cikke);

a másik szülő a gyermek felett csak korlátozott szülői felügyeleti joggal rendelkezik (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 109. cikke). A bíróság a gyermek jóllétét legjobban védő intézkedés alkalmazásával dönt arról, hogy milyen módon kell korlátozni a szülői felügyeleti jogot. A korlátozott szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő különösen megfosztható a gyermeket érintő fontos kérdésekben vagy e kérdések némelyikében történő közös döntéshozatal jogától. Ha a szülőt egy ilyen ítélet megfosztotta a gyermek szokásos tartózkodási helyére vonatkozó közös döntéshozatal jogától, nem tiltakozhat a gyermek lengyelországi szokásos tartózkodási helyének külföldre történő áthelyezése ellen.

a szülőknek a gyermekre vonatkozó jogai és kötelezettségei a házasság felbontására irányuló eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 58. cikkének (1) és (1a) bekezdése), a házasság érvénytelenítésére irányuló eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 21. cikkével összhangban értelmezett 58. cikkének (1) bekezdése), vagy a különválásra irányuló eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 61 cikkének (3) (1) bekezdése) hozott ítéletet követően megváltozhatnak. Szintén ez alkalmazandó az apaság megállapítására irányuló eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 93. cikkének (2) bekezdése) hozott határozatokra, a házasság felbontására, a különválásra, a házasság érvénytelenítésére vagy a családi jogállás megállapítására irányuló eljárásban a szülői felügyelet és a szülői felügyelet gyakorlásának módjáról szóló ítélet módosítására vonatkozó eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 106. cikke) hozott határozatokra, valamint a szülők különélése esetén a szülői felügyelet egyik szülőre való ruházására irányuló eljárásban (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv 107. cikkének (1) és (2) bekezdése) hozott határozatokra. A bíróság ilyen esetekben különösen az egyik szülőt bízhatja meg a szülői felügyelet gyakorlásával, és a másik szülő jogait a gyermekre vonatkozó meghatározott kötelezettségekre és jogokra korlátozhatja. Amennyiben a házasság felbontása tárgyában eljáró bíróság a szülői felügyelet gyakorlásával az egyik szülőt bízza meg, a másik szülő szülői felügyeletét pedig korlátozza, ebben az esetben, habár az ilyen ítélet nem fosztja meg a másik szülőt a gyermek feletti felügyeleti jogtól, ez a szülő a jogait és kötelességeit csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben azt a bíróság számára engedélyezi. Ha a bíróság a másik szülőt nem ruházza fel a gyermek tartózkodási helyéről való közös döntéshozatal jogával, úgy – fő szabály szerint – a szülői felügyelet gyakorlásával megbízott szülő önállóan jogosult dönteni a gyermek tartózkodási helye felől (lásd ugyanakkor a 2. pontot).

külföldi bíróság Lengyelországban elismert ítélete megfosztotta a másik szülőt a gyermek tartózkodási helyének megváltoztatására vonatkozó döntéshozatalban való részvétel jogától.

2 Milyen körülmények között szükséges a másik szülő hozzájárulása a gyermek külföldre viteléhez?

A másik szülő hozzájárulása szükséges minden, az előző pontban fel nem sorolt esetben, nevezetesen olyan helyzetekben, amikor a szülő teljes körű szülői felügyeleti joggal rendelkezik, vagy szülői felügyeleti jogát korlátozták, de nem fosztották meg attól a jogától, hogy együtt döntsön a gyermek tartózkodási helyéről. A lengyel ítélkezési gyakorlat még ennél is tovább megy. Amint azt a Legfelsőbb Bíróság (*Sąd Najwyższy*) a III CZP 69/71. sz. ügyben 1971. november 10-én hozott határozatában kifejtette, *ahhoz, hogy egy kiskorú tartósan külföldre menjen a házasság felbontására irányuló eljárásban szülői felügyelet gyakorlásával megbízott egyik szülővel, a gyámügyi bíróság hozzájárulása szükséges, ha a gyermek felnevelésének felügyeletével megbízott másik szülő nem nyújtott be a gyermek távozásához hozzájáruló nyilatkozatot.* Így ennek az ítéletnek a fényében, ha a bíróság nem ruházta át a másik szülőre – például a házasság felbontására irányuló eljárásban – a gyermek szokásos tartózkodási helyéről való közös határozathozatalhoz való jogot, ez a szülő kérheti a gyermek visszavitelét, ha nem tudná gyakorolni a gyermekkel való kapcsolatfelvételhez való jogát. A Legfelsőbb Bíróság a III CRN 19/85. sz. ügyben hozott, 1985. március 6-i határozatában megállapította, hogy *a gyermek nyaralás céljából történő külföldre viteléhez, mivel az fontos kérdésnek minősül, a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő hozzájárulására, ha pedig a szülők nem tudnak megállapodni, a gyámügyi bíróság ítéletére van szükség.*

3 Amennyiben a másik szülő nem járul hozzá, hogy a gyermeket egy másik államba vigyék, bár erre szükség van, hogyan vihető a gyermek jogszerűen egy másik államba?

Ilyen esetekben a lengyelországi gyámügyi bíróságtól kell kérni a gyermek külföldre viteléhez való hozzájárulás pótlását.

Ilyen hozzájárulás iránti kérelmet azok a szülők terjeszthetnek elő, akiket nem fosztottak meg a szülői felügyelettől, vagy akiknek szülői felügyeletét nem függesztették fel. A kérelmet maguk a kérelmezők is benyújthatják: ilyen esetekben a lengyel jog nem követeli meg, hogy a feleket ügyvéd képviselje a bíróság előtt. Az ilyen kérelmek elbírálása elsőfokú bíróságként a kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) (gyermek- és családjogi kollégium) hatáskörébe tartozik, az illetékesség pedig a gyermek lakó- vagy tartózkodási helyéhez igazodik.

4 Ugyanazok a szabályok vonatkoznak-e az ideiglenes külföldre vitelre (pl. nyaralás, orvosi ellátás) és a tartós letelepedés céljából történő külföldre vitelre? Adott esetben kérjük, mellékeljék a szükséges hozzájárulási formanyomtatványokat.

Mint az fent említést nyert, a gyermek rövid idejű külföldre viteléhez szükség van a másik szülő hozzájárulására.

Lengyelországban nem rendszeresítettek a gyermek (tartós letelepedés céljából történő vagy ideiglenes) külföldre vitelével kapcsolatos hozzájárulási formanyomtatványokat. Hozzájárulás ezért bármilyen formában adható. Mindazonáltal tanácsosnak tűnik írásbeli hozzájárulást beszerezni, amely bizonyítékként szolgálhat az 1980. évi hágai egyezményen alapuló, a gyermek visszavitelére irányuló bármely eljárásban. Egy lengyel ügyvéd, jogi tanácsadó vagy közjegyző közreműködése hasznosnak bizonyulhat egy ilyen hozzájárulás elkészítésében.

Utolsó frissítés: 29/12/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.